

Párhuzamos történetek, avagy mi a közös a Szent László-templom, a rabszolgaság, Shakespeare és az almamelaszt között?

Történelmünket lényegében egymástól többnyire független történetek sokasága alkotja, amelyeknek elbeszélését lehetetlen egyetlen konstrukcióban összefoglalni. Ennek ellenére e rövid írás erejéig arra vállalkozom, hogy rámutassak az egyidejűség sokszínűségére. Arra, hogy templomunk és egyházközségünk számára oly fontos 1723. január 10. napon a különböző helyeken és egymástól ismeretlen emberek számára melyek voltak azok a „sorsfordító”, de legalábbis ünnepi események, amelyeket a későbbi történetírók említésre méltónak véltek.

Azon a bizonyos téli hideg vasárnapi napon, 1723. január 10-én, amikor Csáky Imre nagyváradai püspök bevonult a félig kész Szent László-templomba az amerikai kontinensen Richard West, jogtanácsos kemény hangvételű levelet

Fotó: Körösvidéki Múzeum

fogalmazott meg a Kereskedelmi és Telepítési biztosok lordjai számára, amelyben a rabszolgákkal szembeni méltatlan viselkedés miatt emelte fel a szavát. A korabeli felfogással összhangban West ugyan elfogadja a rabszolgaság intézményét, de hangsúlyozza, hogy nem látja értelmét annak, hogy valakivel pusztán a bőrszíne miatt rosszabbul kellene bánni, mint ahogy más szabad emberrel szemben szokás eljárni.

Eközben Londonban Giovanni Bononcini olasz barokk zeneszerző William Shakespeare *Julius Caesar* című darabjának első részének Marcus Brutus című átdolgozáshoz írt kóruszenéjét adta elő Buckingham herceg születésnapján. Bononcini népszerűsége ez idő tájt töretlen emelkedést mutatott. Marlborough hercege még 1723 tavaszán évi 500 angol font életjáradékot ajánlott fel az Európa-szerte nagyra becsült zeneszerzőnek.

Bononcini csengő dallamaitól nem is olyan távol, Paul Dudley a londoni Királyi Természettudományos Társaság 1723. január 10-i ülésén ismertette szabadalmát: az almából készült melasz előállítását. Eljárásának lényege, hogy az almát ledarálják, kipréselik, majd a levét addig forralják, amíg annak nagy része elpárolog és melasz állagú lesz. Az alacsony kalóriatartalmú sűrű cukorszirupnak számító almamelaszt szabadalmát az édesipari termékek előállításában hasznosították.

S ha már zene, akkor nem hagyhatjuk magunk mögött Londont anélkül, hogy ne említenénk meg Georg Friedrich Händel német származású barokk zeneszerző nevét, aki ezen a napon lázasan készült az *Ottone* opera másnapi ősbemutatójára, amit a Királyi Operaházban mutattak be.

Immáron hazai vizekre evezve nem mehetünk el Faludi János jezsuita szerzetes, író, költő és műfordító Klára lányának és Csapody István esküvője mellett sem, amelyre 1723. január 10-én Körmenten került sor. Faludi a magyar irodalom kevésbé ismert alakjai közé tartozik, akinek nyelvújító tevékenységének köszönhetjük többek között a zsebóra, napirend, nyelvbotlás szavainkat.

A felsorolást természetesen hosszasan lehetne folytatni, de már ebből is látszik, hogy mennyi említésre méltó ünnepi esemény történt akkor, amikor Csáky Imre püspök 1723. január 10-én Váradon „dob, trombita, hegedű meg szép orgonánk s új muzsika alatt” ünnepi szentmisét tartott. Kébell Mihály, szentjobbai apát, általános helynök és nagyprépost 1723. január 13-án kelt leveléből tudjuk, hogy a várkapitány és a tisztei mellett oly sokan vettek részt az ünnepi szertartáson, hogy a hívek „a templom körül dicsérte az Istent, hogy már városunkban is leszen hol Istent imádniok”.

Tőtös Áron

„Sarjasszon a föld zsege növényeket...”

Egy 8. századi pogány eredetre visszavezethető hagyomány szerint, Mária elszenderedése után három nappal az apostolok a sírhoz mentek. A sírt, mint annak idején Jézusét is, Máriáét is üresen találták, a belsejéből pedig jó illatú virág- és növényillat áradt. Erre a hagyományra támaszkodva vezették be főleg német nyelvterületen a 10. század környékén a gyógynövények megáldásának az ünnepét Mária mennybevétele ünnepével összekötve. A gyógynövénycsokrok eltérő összetételben és formában készültek – 7, sőt akár 30 szál gyógynövény alkot egy csokrot, utalva a teremtés 7 napjára, 3×3 szál a Szentháromságra, vagy a 12 apostolra.

Olyan gyönyörű a teremtés harmadik napjának leírása a Szentírásban: *Sarjasszon a föld zsege növényeket, melyek termést hoznak fajtájuk szerint* (Ter 1,11), majd később: *Nézzétek, nektek adok minden növényt az egész földön, mely magot terem, és minden fát, mely magot rejtő gyümölcsöt érlel, hogy táplálékotok legyen* (Ter 1,29). Lehetetlen nem észrevenni a gyógyító növények eredetét a Teremtő Isten akaratában... Isten nem csak mindennapi kenyeret sarjasztott az embernek a földből, hanem mindenféle gyógyító és regeneráló növényrel is ellátta az embert. Nem véletlen az sem, hogy a Boldogságos Szűz Máriában emelkedik az első emberi sarj is a mennybe, hiszen amint Ábel áldozata is jó illatú áldozatként szállt az égbe, úgy Mária, mint az első „makulatlan emberi teremtmény” is a mennybe vétetik.

Túl a bulvár-ökológia és az érdek-alapú alternatív (zöld)energiák promoválásán, olyan jó lenne újra felfedezni ezeket a Teremtő által „földből sarjasztott növényeket”! Nem csak gyógyító, de lélekemelő is lehet harmatos mentalevéllal hűsölni, bársonyos zsályával ízesíteni, akácvirágos mézet fogyasztani, hársfavirágból készült teát szűrőszőletni, citromfűvel megnyugodni, levendulaillatban bóbiskolni.

A Kneipp-féle gyógykúra jellegzetessége, hogy a természet elemeit használja fel gyógyászati célzattal: a hideg-meleg víz váltakozásának serkentő hatását, a gyógynövényteák ezerféle ízét, mezítlábas sétát a kavicsonkon. Mind-mind olyan gyakorlatok, amelyek a természettel és a termőfölddel hoznak vissza közvetlen kapcsolatba. Mária mennybevételének ünnepén gyógynövényeink áldó hatását szeretnénk újra felfedezni, amikor mezőkről, kertekből összegyűjtött virágkoszorúinkat áldjuk meg az ünnepi szentmisén.

Kovács F. Zsolt plébános

Mottó: „Szent László király, könyörögj érettünk!”

Szeretnénk bemutatkozni: mi vagyunk a Nagyváradi Újvárosi Szent László-templom Halmos László kórusa. Plébánosunk, Ft. Kovács Ferencz-Zsolt támogatásával, június 30. és július 2. között, templomunk védőszentjének nyomában jártunk.

Felvinc

Csiksomlyó

Első állomásunk Felvinc volt. Dombra épült, fenyőfák gyűrűjében megbújt, kápolna nagyságú templomot találtunk. Egyszerűsége mindenkit megfogott. Zsolt atyát tavaly szeptember 1-én helyezték templomunkba, idegenvezetői oldalát most ismertük meg. Megtudtuk tőle, hogy a helyi maroknyi közösséghez Marosújvárról jár ki a plébános. Egy ima után, míg elénekeltük a *Keresztes vitézek, daliás vezére* többszólamú kórusművet, addig egy alig egy méter magas oltárképről teljes alakú Szent László nézett le ránk az oltár nagyobbik fülkéjéből. Néha-nyan összenézve, elmosolyodtunk.

Hosszú út várt még ránk, igyekeztünk a csíksomlyói Babba Máriához, és szállásunkat elfoglalni. Megérkezvén, egy esküvő és egy román nyelvű szentmise között, volt lehetőségünk énekkel köszönteni Őt. A megfáradt zarándok itt mindig új erőre kap. Összetalálkozva Guia Laurean Hugó OFM ferences atyával, belépést nyerhettünk a kolostor falain belül a kerengőbe, próbáltuk leolvasni a három napórát, sikertelenül, hiszen ennek mikéntjét egy vaskos könyv lapjai őrzik a könyvtárban, majd a kriptában imádkoztunk az ott nyugvók lelki üdvéért.

A reggel megint a kegyszobor előtt, imádkozva talált minket. Az ő szeretetével töltkezve indultunk tovább Csíkszépvízre, ahol Ft. Gábor Zoltán plébános úr már várt minket. A tárt kapun át orgonamuzsika szűrődött ki, beinvítálva a zarándokokat. A legenda szerint, Szent László szomjas lovához így szólott egykoron: „igyál lovam, mert szép víz” (Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása*), innen ered a település neve, Csíkszép-víz. Megtudtuk, a „szép” az ugyanakkor „jót” is jelentett, és mi tudtuk, de éreztük is, hogy jó nekünk itt lennünk. A plébániára is jó szívvel hívott be Gábor Zoltán atya, ott egyedülálló érdekességet mutatott nekünk. Örömeny betűkkel írt, jobbról balra, magyarul olvasható könyvritkaságot láthattunk.

A minden évben megrendezett kántor továbbképzőkön ismeretségek, barátságok szövődnek. Kórusvezetőnk, egyben templomunk kántornője, Kribus Mónika ott ismerkedett meg Incze Sándor csíkszépvízi és Dénes Ernő csíkszentsimoni kántorokkal, akik elmondták, ők is Szent László tiszteletére szentelt templomokban szolgálnak.

Csíkszépvízről a Gyimes-völgyön át jutottunk el az ezeréves határhoz, a mindenkori magyar birodalom legkeletibb pontjához. A vasúti emlékház „élő szónoka” a történelmi múltba röpített vissza humoros stílusával. Útban hazafelé a Hidegségben ízlelhettünk meg egy igazi „csángó fatányéros” ebédet. Adta magát, hogy egy finom ebéd után Csíkszentsimonra látogassunk el. Ott Ft. Varga János plébános, Dénes Ernő kántor úr és népes kórustagok csoportja fogadott bennünket. Ernő szavaiból megtudtuk, ők idén ünnepelték templomuk alapkövetételének 200. évfordulóját, mi nagyváradiak pedig templomunk fennállásának 300. jubileumát. Ezt jó alkalomnak találták, hogy testvérkapcsolat létesüljön a két kórus között. Ezt közös énekléssel és egy erről szóló dokumentummal pecsételtük meg.

Csíkszép-víz

Csíkszentsimon

Verespatak

Rengeteg élménnyel, sok benyomással gazdagodva indultunk haza. Gyulafehérváron rövid megállót tartottunk, majd Verespatakon, méreteiben is lenyűgöző templomban, szentmisében adtunk hálát jubiláló plébánosunkért. 23 éve annak, hogy mint a Szűzanya, igent mondott, szolgálni az Istent és embertársait. Az Úr vezesse áldozatos munkáját, bármerre is vigye hivatása!

Hutyra-Gram Zsófia
kórustag

Tudta(d)-e, hogy ...?

Hol találhatóak Szent László királyunk legfontosabb ereklyéi?

Koponyaereklye – Győr, székesegyház, 1400-as évek

Koponyaereklye – Nagyváradi, püspöki palota, 1775.

Csontereklye – Aachen, dómkincstár, 1367.

Kar- és lábereklye – Ragúza, ferences kolostor, 1400-as évek

Alkarcson – Zágráb, székesegyház, 1500-as évek

Combsont – Esztergom, 1600-as évek

Állkapocs – Bologna, székesegyház és Szent Jakab-templom, 1640.

Sólyom Lajos grafikája

Nagyboldogasszony

A rügy hallotta sugallatát,
s bomlott az első, csodás virág:
bámult a mennyegző forgataga,
ámulva víz metamorfózisát.
Ő szerényen követett tovább
számolatlanul sok szép csodát,
majd jött a végső, fájdalmas csoda,
mit szíve nem kívánt látni soha.
Végtelenbe távozó fia
testált reá támaszt, új fiat;
majd eljött végül a kegyes idő,
s lágyan emelte fel magához Ő.
Ma onnan vigyázza lépteink,
s hullatja szüntelen könnyeit.
Mivé vált mindünk földi otthona?
A világ ma irdatlan Golgota.

2023

Tudta(d)-e, hogy ...?

Hol és mikor voltak az Ifjúsági Világtalálkozók?

- 1987 – Buenos Aires (Argentína)
- 1989 – Santiago de Compostella (Spanyolország)
- 1991 – Czeszochowa
- 1993 – Denver (USA)
- 1995 – Manila (Fülöp-szigetek, 5.000.000 résztvevő)
- 1997 – Párizs
- 2000 – Róma
- 2002 – Toronto
- 2005 – Köln
- 2008 – Sidney
- 2011 – Madrid
- 2013 – Rio de Janeiro
- 2016 – Krakkó
- 2019 – Panama
- 2023 – Lisszabon

A 2023-as lisszaboni Ifjúsági
Világtalálkozó logója

Örömmel értesítem kedves Híveinket, hogy miután a nyár elején nyert a templomfelújítási pályázatunk, júliusban a közbeszerzés lezártaival megnevezték a nyertes céget is, aki nem más mint az Euras SRL. Az elmúlt hetekben már zajlottak technikai megbeszélések tervezőinkkel és mérnökeinkkel, a cég jelentkezését követően a munkálatok elkezdésének pontos időpontját is tudni fogjuk. Köszönjük mindenki türelmét és megértését.

A nyári időszakra a következő programokra hívjuk fel híveink figyelmét:

- **Gyógynövények megáldása** augusztus 15-én az ünnepi szentmisén.
- **Somogyvárra** tervezünk zárandoklatot szeptember 1-3. között.
- Továbbra is várjuk **önkéntesek** jelentkezését a rövidesen esedékes templomköltözéshez (név és elérhetőség).
- Az egyház tagjává lett a **kereszttség** által Luczó Tibor és Horvát Csilla gyermeke Ivett-Tamina, Izsák József és Lakatos Melissa gyermeke Reina-Cansu, valamint Ciarnău Albert-Alexandru és Kovács Estera-Nicoleta gyermeke Denisa.
- Szentségi **házasságot** kötöttek Király Róbert és Gál Ivett.
- **Utolsó útjára kísértük** július 4-én † Somogyi Piroska, 26-án † Klaus Otten, 31-én † Hajdu Mária testvéreinket.

A SZENTMISE OLVASMÁNYAI

URUNK SZÍNEVÁLTÓZÁSA – aug. 6.: Dán 7,9-10. 13-14 –
2Pét 1,16-19 – Mt 17,1-9

Évk. 19. vasárnap – aug. 13.: 1Kir 19,9a. 11-13a – Róm 9,1-5; –
Mt 14,22-33

**SZÚZ MÁRIA MENNYBEVÉTELE (NAGYBOLDOGASSZONY) –
aug. 15.:** Jel 11,19a – 12,1-6a.10ab – 1Kor 15,20-27 – Lk 1,39-56

SZENT ISTVÁN KIRÁLY – aug. 20.: Péld 4,10-15.18-27 – Ef 4,17-24 –
Mt 7,24-29

Évk. 21. vasárnap – aug. 27.: Iz 22,19-23 – Róm 11,33-36 – Mt 16,13-20

A havilapot szerkeszti a Nagyváradi-Újvárosi Szent László Római Katolikus Plébánia.
410209 Nagyváradi, Primăriei utca 9. Telefon: 0259/431-652. www.szentlaszloplebania.ro
facebook: Nagyváradi-Újvárosi-Szent-László-Római-Katolikus-Plébánia
Készült a nagyváradi Litera Print nyomdában.